ZWIĄZEK RZEMIOSŁA POLSKIEGO
PREZES
prof. Jan Klimek

Warszawa, 05.11.2026

Pan Dariusz Standerski
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Cyfryzacji

Szanowny Panie Ministrze

nawiązując do Ustawy z dnia 3 lipca 2026 r. o systemach sztucznej inteligencji, uzupełniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji (AI Act), w załączeniu przesyłam opinię Związku Rzemiosła Polskiego do ewentualnego wykorzystania przez Pana Ministra przy jej doskonaleniu.

Załączona opinia powstała w ramach projektu, pt. „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy: FERS.04.03-IP.06-0001/24) i jest efektem konsultacji przeprowadzonych z izbami rzemieślniczymi i cechami rzemiosła zrzeszonymi w Związku Rzemiosła Polskiego.

Z szacunkiem

Jan Klimek

Załącznik:

Opinia Związku Rzemiosła Polskiego.

Warszawa, 05.11.2026 r.

OPINIA

Związku Rzemiosła Polskiego

dot. ustawy o systemach sztucznej inteligencji

Związek Rzemiosła Polskiego, jako reprezentatywna organizacja samorządu gospodarczego rzemiosła, przedstawia niniejsze stanowisko wobec Ustawy z dnia 3 lipca 2026 r. o systemach sztucznej inteligencji (Dz. U. poz. 1003, dalej: „Ustawa o SI"), uzupełniającej bezpośrednio stosowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. (AI Act). Ustawa o SI określa organizację i sposób sprawowania nadzoru nad rynkiem systemów sztucznej inteligencji oraz modeli AI ogólnego przeznaczenia, postępowanie w sprawach naruszeń, warunki i tryb akredytacji oraz notyfikacji jednostek oceniających zgodność, działania wspierające rozwój systemów AI oraz zasady nakładania administracyjnych kar pieniężnych, powołując jako krajowy organ nadzoru rynku Komisję Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji (KRiBSI). Nasze uwagi wynikają z konieczności praktycznego spojrzenia na obecne i potencjalne nakładane obowiązki, ale też zagrożenia identyfikowane w odniesieniu do naszych organizacji członkowskich i całego środowiska rzemieślniczego, a zatem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Związek Rzemiosła Polskiego pozytywnie ocenia włożony przez Państwa wysiłek w zapewnienie zgodności regulacji krajowych z unijnymi w przedmiotowym obszarze oraz jakość Oceny Skutków Regulacji, w której prawidłowo zidentyfikowano problem i potrzebę uchwalenia odrębnego aktu rangi ustawowej wdrażającego rozwiązania AI Act. Doceniamy, że Ustawa o SI nie dubluje materii rozporządzenia unijnego, lecz koncentruje się na rozstrzygnięciach krajowych: nadzorze rynku, procedurach, akredytacji i sankcjach. Pozytywnym aspektem regulacji będzie zwiększenie bezpieczeństwa korzystania z AI poprzez jasne ramy prawne, sprawny nadzór i przewidywalny system sankcji. Redakcja ustawy i sposób jej procedowania nie wskazują na ryzyka braku

Opinia powstała w ramach projektu „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy FERS.04.03-IP.06-0001/24)

konstytucyjności, w szczególności w zakresie swobody działalności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP), zasady równości (art. 32), zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3), wolności wyboru zawodu (art. 65) oraz społecznej gospodarki rynkowej (art. 20). W ocenie ekspertów ZRP Ustawa o SI jest również zgodna z prawem unijnym i krajowym: AI Act, dyrektywą NIS 2, RODO, rozporządzeniami CRA i DORA oraz Krajową Strategią Cyberbezpieczeństwa RP.

Jednocześnie Związek Rzemiosła Polskiego zwraca uwagę, że regulacja oddziałuje na organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła oraz na rzemieślników wykorzystujących systemy AI. Posiadanie statusu „podmiotu stosującego system AI" będzie wiązać się z kosztami wdrożeniowymi obejmującymi nie tylko subskrypcję lub licencję określonego systemu AI, lecz także ewentualne zatrudnienie i przeszkolenie personelu, obsługę prawną, tworzenie dokumentacji, nadzór oraz specjalistyczne usługi informatyczne. Do narzędzi typowo wykorzystywanych w MŚP można zaliczyć np. narzędzia diagnostyczne (m.in. w warsztatach samochodowych), generatory wycen i ofert, systemy monitoringu wizyjnego oraz narzędzia szkoleniowe i weryfikujące proces kształcenia. Przedsiębiorca, chcąc wykorzystywać AI zgodnie z przepisami prawa, będzie musiał liczyć się z progiem wydatkowym nawet w okolicach kilkudziesięciu tysięcy złotych za samo wdrożenie, jak i w ujęciu rocznym. Jest to więc swoisty próg wejścia, biorąc pod uwagę możliwe dodatkowe koszty operacyjne w postaci dodatkowych etatów, kosztów obsługi prawnej (umowa i dokumentacja AI), czy też specjalistycznych usług informatycznych (zewnętrzne wsparcie IT, czy też cyberbezpieczeństwa. Uzasadnia to postulat skierowania przewidzianych w ustawie o SI działań wspierających przede wszystkim dla mikro- i małych przedsiębiorstw, w formie dofinansowania wdrożeń, szkoleń i doradztwa prawnego.

Spoglądając z perspektywy pracodawców rzemieślniczych, zwracamy szczególną uwagę na katalog praktyk zakazanych przez AI Act. Przykładowo przedsiębiorcy korzystający z monitoringu wizyjnego czy narzędzi HR muszą mieć pewność, że stosowane przez nich rozwiązania nie naruszają zakazów. Dlatego ZRP postuluje, aby KRiBSI omówiła te zagadnienia w materiałach edukacyjnych i wyjaśnieniach kierowanych do sektora MŚP.

Wykaz systemów AI wysokiego ryzyka obejmuje m.in. obszar kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym systemy służące do oceny efektów uczenia się i monitorowania zachowania osób przystępujących do testów. Dla środowiska rzemieślniczego, które prowadzi egzaminy

Opinia powstała w ramach projektu „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy FERS.04.03-IP.06-0001/24)

czeladnicze i mistrzowskie oraz współorganizuje kształcenie dualne, kluczowe znaczenie ma nie ograniczanie wykorzystania AI, lecz pewność prawa podmiotów stosujących takie narzędzia. Obowiązujący model egzaminowania – określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. – już dziś gwarantuje, że ocenę i wynik egzaminu ustala wyłącznie zespół egzaminacyjny złożony z ludzi, a procedura skargi i nadzoru (izba rzemieślnicza, następnie ZRP) stanowi dodatkową rękojmię prawidłowości. ZRP postuluje zatem, aby KRiBSI we współpracy z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania wydała wytyczne precyzyjnie rozgraniczające narzędzia AI o charakterze pomocniczym, pozostające pod nadzorem człowieka, od systemów samodzielnie podejmujących decyzje objęte reżimem wysokiego ryzyka. Jasne kryteria ochronią podmioty kształcące przed nadinterpretacją obowiązków, a jednocześnie nie zahamują bezpiecznego wdrażania nowoczesnych technologii w kształceniu zawodowym.

W zakresie obowiązków przejrzystości (art. 50 AI Act) – informowania o interakcji z systemem AI, maszynowego oznaczania treści syntetycznych oraz ujawniania deepfake – ZRP postuluje opracowanie prostych, sektorowych wzorców i narzędzi dla MŚP, tak aby obowiązki informacyjne nie przekładały się na nieproporcjonalne koszty doradcze po stronie najmniejszych przedsiębiorców. Odnosząc się do systemu sankcji (do 35 mln EUR lub 7% światowego obrotu za praktyki zakazane; do 15 mln EUR lub 3% za naruszenie obowiązków operatorów; do 7,5 mln EUR lub 1% za wprowadzanie organów w błąd), ZRP oczekuje, że praktyka orzecznicza KRiBSI będzie uwzględniać zasadę proporcjonalności oraz szczególną sytuację mikro- i małych przedsiębiorstw, zgodnie z mechanizmami miarkowania kar przewidzianymi w AI Act.

ZRP zwraca uwagę, że o skuteczności nowych regulacji decyduje w istotnej mierze świadomość prawna przedsiębiorców: obowiązki wiążą już dziś również najmniejsze podmioty, podczas gdy wiedza o nich pozostaje w sektorze MŚP ograniczona. Dlatego ZRP postuluje uruchomienie szerokiej kampanii informacyjnej adresowanej specyficznie do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw oraz opublikowanie przystępnych wyjaśnień dotyczących stosowania nowych przepisów, w szczególności w obszarze obowiązków przejrzystości i praktyk zakazanych. ZRP deklaruje własne wsparcie w upowszechnianiu tych materiałów w środowisku rzemieślniczym – poprzez izby i cechy oraz kanały szkoleniowe samorządu gospodarczego rzemiosła. Im szybciej przedsiębiorcy poznają swoje obowiązki, tym mniej naruszeń będzie wynikać z nieświadomości, a nie ze złej woli, co służy również skuteczności samego organu nadzoru.

Opinia powstała w ramach projektu „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy FERS.04.03-IP.06-0001/24)

Kolejny postulat legislacyjny dotyczy art. 45 ust. 3 pkt 5 Ustawy o SI. Proponujemy, aby przy okazji kolejnych nowelizacji po słowach „izby gospodarcze" dodać wyrazy „oraz organizacje samorządu gospodarczego". Ustawodawca, określając krąg podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydatów na członków Rady – organu opiniodawczo-doradczego działającego przy KRiBSI – pominął organizacje samorządu gospodarczego rzemiosła. Tymczasem nasze środowisko będzie stosować sztuczną inteligencję zarówno w codziennej działalności gospodarczej, jak i w systemie kształcenia zawodowego i egzaminowania. Uzupełnienie tego katalogu nie pociąga za sobą skutków budżetowych, a wzmocni legitymację, reprezentatywność i jakość doradztwa Rady.

Zwracamy uwagę na konieczność zapewnienia MŚP i organizacjom rzemiosła priorytetowego dostępu do piaskownic regulacyjnych i programów wsparcia przewidzianych w Ustawie o SI, wzbogacenie programów edukacyjnych i działań popularyzujących wiedzę o sztucznej inteligencji o treści adresowane specyficznie do rzemiosła i kształcenia dualnego oraz monitorowanie przez KRiBSI kosztów wdrożeń po stronie MŚP i okresowe raportowanie ich wpływu na konkurencyjność najmniejszych przedsiębiorców.

Związek Rzemiosła Polskiego wyraża gotowość dalszego uczestnictwa w pracach nad rozwojem systemu nadzoru i wsparcia w zakresie sztucznej inteligencji, deklarując wsparcie merytoryczne w zakresie specyfiki kształcenia zawodowego i egzaminowania oraz chęć współpracy przy testowaniu wytycznych, kodeksów dobrych praktyk i rozwiązań piaskownicowych.
Wierzymy, że wspólne działania Państwa i samorządu gospodarczego rzemiosła pozwolą wykorzystać potencjał AI przy zachowaniu bezpieczeństwa, proporcjonalności obowiązków i konkurencyjności mikro- i małych przedsiębiorstw.

Jan Klimek

Opinia powstała w ramach projektu „Monitorowanie prawa przez organizacje rzemiosła w zakresie zatrudnienia i umiejętności" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (nr umowy FERS.04.03-IP.06-0001/24)